SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 110. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JUNE 11, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 11-го ЧЕРВНЯ 1994. Ч. 110. РІК CI.

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА ГОТУЄТЬСЯ ДО ВИБОРІВ

Київ (УНІАР). — Тут 6-го червня київські організації Партії Демократичного Відродження України та Демократичної Партії України заявили про свій вступ до Об'єднання „Столиця". Представники цих партій та кількох громадських організацій підписали передвиборчі документи.

На сьогодні до Об'єднання „Столиця" входять 23 організації, які підтримують кандидата на пост голови Київської Міської Ради, доктора економічних наук Володимира Черняка й також по одному кандидатові в депутати Міської Ради у кожній окрузі.

Сам В. Черняк вважає, що очолювана ним група цілком дозріла для того, щоб керувати Києвом. Незалежний Дослідницько-навчальний Центр „Демократичні Ініціятиви" зорганізував спеціяльні навчання для кандидатів до Міської Ради, які об'єдналися навколо Черняка. Входять туди представники Руху та інших національно-демократичних організацій. Серед них — психологи, соціологи і журналісти.

За підрахунками Соціялістичної Партії України, вона може отримати 25 відсотків мандатів у Київській Міській Раді. Про це заявив заступник голови СПУ Олександер Божко. Всього від СПУ зареєстровано 17 кандидатів.

На пост голови Київської Міської Ради претендує також Володимир Цендровський, якого підтримує Українська Паратія Справедливости. „Я намагатимусь впродовж трьох місяців здійснити структурні зміни в управлінні містом, зупинити спад виробництва і падіння життєвого рівня киян. Необхідно створити не популістський, а дієвий механізм соціяльного захисту", — сказав Цендровський. Він вважає, що тепер потрібна „диктатура закону і рішуча влада", тому він хоче створити ефективну систему правоохоронних органів: міську міліцію, податкові та контрольні служби. Управління містом, на його думку, має здійснюватися по своєрідній вертикалі: міська управа, район, префектура, комунальне самоврядування. Потрібна також міська телевізія.

В Україні вийшла книга О. Ольжича

Київ (УНІАР). — Тут 8-го червня в Українському Домі відбулася презентація книги „Незнаному воякові", яка є першим в Україні ґрунтовним виданням творів видатного поета, науковця та політика Олега Ольжича.

До збірки увійшли його вірші, проза, літературознавчі розвідки, організаційні відозви та листування. Матеріял зібраний по нині забутих періодичних виданнях, приватних і державних архівах. Публікацію книги „Незнаному воякові" підготували Фундація О. Ольжича та журнал „Дніпро".

На презентації виступили віцепрем'єр-міністер України Микола Жулинський, перший заступник міністра освіти України Анатолій Погрібний, голова комісії з питань повернення в Україну культурних цінностей Олександер Федорук. Амбасадор України в Чехії Роман Лубківський привіз і урочисто передав архівні матеріяли, які є частиною творчої спадщини українських мистців.

Вечір, присвячений 50-річчю від дня загибелі О. Ольжича, сина відомого поета Олександра Олеся, 7-го червня відбувся у Харкові, в ґалерії „Український засів". У Харківському Театрі Опери та Балету також відбувся вечір вшанування пам'яті поета, у якому взяв участь син О. Олеся — Олег Кандиба, який мешкає в Сумах.

ДОПОВІДЬ В. КУЧИНСЬКОГО В УВАН

Ню йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗСА та Винниченківська комісія влаштовує доповідь Володимира Кучинського, режисера Львівського Театру ім. Леся Курбаса, на тему „Володимир Винниченко на нашій сцені в 1991-94 роках". Доповідь буде ілюстрована показом уривків з п'єси Винниченка „Між двох сил" у відеозаписі з коментарями режисера. Доповідь відбудеться у неділю, 19-го червня, в УВАН, 206 захід 100-та вул. в Ню Йорку. Початок о год. 2-ій по полудні. Телефон для інформацій (212) 222-1866.

У Ню Йорку вшанують пам'ять Митрополита А. Шептицького

Ню Йорк (М. Г.). — Заходами відділу Українського Патріярхального Товариства в Ню Йорку, у понеділок, 7-го червня ц.р., в домі НТШ відбулась зустріч представників українських організацій й установ для обговорення відзначення 50-річчя з дня смерти Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького. Голова відділу УПТ Юрій Малаховський привітав присутнього на зустрічі о. пароха і ігумена Патрикія Пащака, ЧСВВ, та представників організацій та установ. Наради розпочато молитвою, яку провів о. Пащак.

В короткому з'ясуванні Ю. Малаховський представив ціль зустрічі, підкресливши, що 1-го листопада ц.р. сповниться 40 років з дня смерти Слуги Божого Митрополита Андрея. Це є особлива нагода достойно відзначити світлу пам'ять винятковоі людини, не тільки в українському релігійно-церковному, але й українському національному житті, якою був Митрополит А. Шептицький. Бажанням УПТ є, щоби таким винятковим відзначенням Слуги Божого Андрея зайнялась ціла зорганізована українська громада метрополії Ню Йорку. До речі, як влучно підкреслив о. Пащак, що Митрополит Андрей був дбайливим опікуном української молоді, тоді діючого Пласту. Не менш дбайливим був Слуга Божий Андрей по відношені до розвитку українського мистецького життя, висилаючи талановитих адептів образотворчого мистецтва, музики на студії до Франції, Італії, Австрії та інших країн.

Після короткого обміну думками вирішено, щоби обрати Діловий комітет, який очолив Микола Галів. До комітету увійшли: Тетяна Рабій — заступниця голови, Василь Никифорук — секретар, Петро Теребецький — касир, преса — ред. Ольга Кузьмович, Мистецьку комісію заступає Марія Данчук-Решітник, до Комісії публічних зв'язків увійшли: мгр Ева Піддубчишин, Сестра Бернарда і д-р Марія Клячко. Члени комітету: Євгенія Вацик — Марійська дружина Непорочного Зачаття при церкві св. Юра, д-р Осип Данко — Український Музей, Оксана Луцька, Микола Стасів і Т. Шевчук — „Провидіння", Ю. Малаховський, Зеня Никифорук — УПТ, Лідія Маґун — СУА, Надія Савчук —Окружна Рада СУА, Люба Прокоп — СУА, д-р Іван Сєрант — УСК, Юрій Ференцевич — Пласт і Юрій Штогрин — Товариство Сеньйорів „Самопоміч".

Основні святочні відзначення плянується на місяць листопад — початок грудня цього року.

Україна представлена на міжнародній морській виставці

Пірей, Греція. — Тут 8-го червня розпочалася традиційна міжнародна морська виставка „Посейдон-94", у якій взяли участь понад 1,500 морських компаній, кораблебудівних підприємств із 52-ох країн світу. Україну представляють Чорноморське та Азовське пароплавства, Миколаївський кораблебудівний завод і Судноремонтний звод, Азовський судноремонтний завод, Теодосійське виробниче об'єднання „Море".

Українські експозиції викликали значне зацікавлення у вимогливих фахівців. На відкритті виставки виступив з привітальним словом міністер торговельної фльоти Греції Каціфарас. Взяв участь у церемонії відкриття виставки амбасадор України у Греції Борис Корнієнко.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

КИЇВ. — Обсяг закордонних інвестицій в українську економіку досяг майже 1.5 біл. дол. Найбільшими вкладниками є канадські фірми, які інвестували 59 міл. дол. Німецькі підприємці вклали 3.5 міл. дол. ЗСА, Великобританія — 5 міл., Італія — 4 міл., Франція — 3.5 міл. дол., Росія — 1.7 міл. дол., Естонія — 1.5 міл., Латвія — 0.3 міл. дол. За оцінками економістів, загальна сума закордонних інвестицій — це приблизно четверта частина того, що необхідно Україні на першочергові потреби.

ЗАКАРПАТТЯ. — Мала колеґія представника Президента в Закарпатській області обговорила діяльність органів приватизації в реґіоні. Йшлося про дотримання ними нормативних актів з питань роздержавлення і приватизації майна при виконанні обласної програми. Протягом 1993 року і на початку цього року в Закарпатті приватизовано 31 підприємство загальнодержавної власности, 34 — перейшли на орендний спосіб господарювання, готуються до приватизації ще 60 підприємств области.

МИСТЕЦЬКИЙ СЕЗОН В ГАНТЕРІ

Гантер, Н. Й. — Тут у суботу, 9-го липня, відкриється XII-ий мистецький сезон в Центрі Української Культури під керівництвом д-ра Ігоря Соневицького. Крім концертів та інших імпрез в Центрі проходитимуть курси українського народного мистецтва. Детальні інформації можна почерпнути з оголошення в „Свободі", ч. 104 з 3-го червня ц. р.

В Боснії один місяць пануватиме мир

Женева, Швайцарія — Тут у середу, 8-го червня, представники ворогуючих боснійських сторін у присутності Ясуші Акаші, спеціяльного післанця генерального секретаря ООН, підписали угоду про місячне замирення. Воно набирає чинности від п'ятниці, 10-го червня. Сторони також погодилися взаємно передати полонених і обмінятися інформацією з приводу вояків, котрі пропали безвісти.

Спостерігачі підкреслюють, що Я. Акаші, американські і західньоевропейські дипломати, які були посередниками на женевських переговорах, наполягали на підписанні чотиримісячного замирення. Боснійські серби погодилися припинити бойові дії на цілий рік. Однак підписати такий далекосяжний договір не вдалося через непоступливість сараєвського уряду. Надхнені останніми військовими успіхами, мусулмани відмовилися підписати договір про мир на довший час.

Таке становище боснійського уряду викликало розчарування з боку сербів. Їхній лідер Радован Караджіч назвав досягнуту угоду „хибною" і дав до зрозуміння, що не варто розраховувати на її дотримання. Він нагадав, що жодну з подібних угод, підписаних раніше, не виконано, а останню з них, досягнуту перед Різдвом, було зіґноровано через декілька годин.

У СВІТІ

ПІСЛЯ П'ЯТИГОДИННОГО перемир'я між ворогуючими єменськими арміями бої з новою силою відновилися на всіх фронтах. Все більшу перевагу дістають північні єменці, зайнявши майже всі стратеґічні висоти довкола Адена, південної столиці. „Збройним силам єдиного Ємену вдалося знищити військовий потенціял південних бунтівників, який вони успадкували від попереднього режиму на півдні, котрий підтримував тісні зв'язки з країнами колишнього Варшавського пакту", — сказав в інтерв'ю для савдійської газети „Аш-Шарк Аль-Авсат" голова президентської ради Єменської республіки Алі Абдалла Салег. Він підкреслив: „Немолживі ніякі переговори з тими, які втягнули країну у збройний конфлікт. Вони повинні або здатися, або залишити межі Ємену".

КОМУНІСТИЧНА Північна Корея потрактувала останню заяву Ради безпеки ООН щодо ядерної програми Пйонґянґу „безпідставним наклепом" у свою адресу і запевнила, що „ніколи не піддасться ніякому зовнішньому тискові". Представник північно-корейського міністерства закордонних справ в імені уряду сказав, що Рада безпеки ООН, замість звинувачувати Пйонґянґ, мала б остерегти Міжнародну аґенцію в питаннях атомової енерґії, яка „сплітає зловісні політичні інтриґи" проти Північної Кореї. Тим часом Китай закликав всі сторони, занепокоєні ядерною проблемою на Корейському півострові, зберігати спокій і виступив проти „кроків, здатних загострити конфронтацію", маючи при цьому можливе запровадження санкцій проти Північної Кореї.

ТУРЕЧЧИНА І ГРЕЦІЯ, у взаєминах між якими давно панує напруження, в останні роки озброюються з безпрецедентною швидкістю. До такого висновку прийшла група незалежних експертів зі З'єднаних Стейтів, Великобританії та Німеччини, які докладно вивчили реєстри ООН щодо звичайних озброєнь. Висліди цієї аналізи оприлюднила лондонська газета „Файненшил Таймс". Отже, експерти встановили, що лише протягом 1993 року Греція дістала від ЗСА і Німеччини 725 танків, а Туреччина за 1992—93 роки від цих же країн — 2,822 танки, 1,084 броневики, 303 артилерійські системи, 28 військових гелікоптерів і 14 бойових кораблів. Більшість цих озброєнь здійснено безплатно — згідно з програмою „Каскад", в рамках якої „другорядні" члени НАТО дістають зброю від членів альянсу, які мусять зменшувати кількість своїх озброєнь відповідно до міжнародних угод.

В СЕРЕДУ, 8-ГО червня, Шльомо Ґорен, один з лідерів ізраїльського духовенства в релігійній публікації-напоумленні закликав жидів організувати атентат на голову Палестинської визвольної організації Ясіра Арафата. При цьому Ш. Ґорен покликується на Нюрнберзький процес над нацистськими злочинцями, де було вирішено, що фашисти, які віддавали накази вбивати, заслуговують кари смерти нарівні з вбивцями. В релігійному напоумленні Ш. Ґорена підкреслюється, що згідно з юдейськими законами Я. Арафат не підлягає ні арештові, ні судові, а його просто слід знищити, оскільки лідер палестинців „закликав до джігаду, священної війни проти жидів". Ш. Ґорен мешкає у Тель-Авіві і має великий авторитет серед поселенців на окупованих Ізраїлем арабських територіях.

ВИСТУПАЮЧИ ПЕРЕД депутатами парляменту, заступник міністра оборони Ізраїля Мордехай Ґур назвав останні атаки ізраїльських літаків проти бойовиків проіранської терористичної організації Гезболла на півдні Ливану „посланням на адресу Сиріі". М. Ґур застеріг, що намагання Сирії уникнути мирних переговорів має виразний антиізраїльський характер і свідчить про її бажання досягнути військового паритету з Ізраїлем. Цю сирійську політику М. Ґур назвав „стратегічною помилкою", оскільки „сирійці не мають ніяких шансів подолати якісний розрив у бойовому вишколі і озброєннях між нашими арміями".

В СЕРЕДУ, 8-ГО червня, десятки тисяч ізраїльтян вийшли на вулиці Їрусалиму, щоб зустріти рабина Мозеса Тейтельбаума, духовного лідера антисіонізму, який постійно стверджує, що створення жидівської держави було передчасними і невгодним Богові. 82-річний рабин, головне бюро якого знаходиться в Брукліні, Н. Й., прибув до Єрусалиму, щоб знову нагадати своїм послідовникам: виникнення справжньої жидівської держави можливе тільки у висліді приходу Месії. Рабин М. Тейтельбаум прилетів до Ізраїля в супроводі 2,000 своїх прихильників, які з цією метою винайняли п'ять великих пасажирських літаків.

КОНҐРЕС ЗСА ВИМАГАЄ СКАСУВАННЯ ЕМБАРҐО НА БОСНІЮ

Вашінґтон. — У четвер, 9-го червня, Палата Репрезентантів 244 голосами проти 178 проголосувала за скасування амбарґо на доставу зброї боснійським мусулманам, не зважаючи на протилежне наставлення щодо цього питання президента Билла Клінтона. Прийняте рішення можливо не розв'яже питання, яке давно стоїть перед американською Адміністрацією і західньоевропейськими союзниками. У травні Сенат 50 голосами проти 49 також проголосував за скасування ембарґо. І на цей раз все буде залежати від того, чи накладе президент вето й на це рішення Конгресу.

Голосування в Палаті Репрезентантів засвідчило, що в обох палатах росте невдоволення політикою президента Б. Клінтона і його найближчого оточення щодо подолання боснійської кризи.

Противники скасування ембарґо вважають, що достава зброї мусулманам тільки поглибить конфлікт. І щось більшого — скасування ембарґо може стати першим кроком З'єднаних Стейтів на шляху, який приведе до необхідности більш активного втручання в конфлікт. Тим часом прихильники скасування ембарґо порівнюють нерішучість Вашінґтону до першої реакції світової спільноти на знищення жидів у гітлерівській Німеччині. Член Палати Репрезентантів Стені Гоєр пропонує: „Скажім однозначно — ми не будемо мовчати і стояти збоку, у той час як боснійські мусулмани залишаються беззбройними перед агресорами".

Напередодні голосування найближчі асистенти Б. Клінтона мали зустрічі з багатьма конгресменами, намагаючись переконати їх в тому, що скасування ембарґо може спричинити розкол в рядах НАТО. Проти скасування ембарґо, між іншим, висловилися секретар департаменту оборони Вілліям Перрі, голова Об'єднаних штабів генерал Джан Шалікашвілі і асистент державного секретаря Строб Толбат.

Переваги в голосуванні досягнуто завдяки єдности республіканців. Це означає, що для одержання більшости було досить, щоб їх підтримала тільки третина конгресменів-демократів.

В АМЕРИЦІ

ГУБЕРНАТОР ФЛЬОРИДИ Лотон Чайлз уклав з федеральним урядом угоду, підписавши наказ про помилування 113 нелеґальних іміґрантів, які перебувають у в'язницях стейту. Угода з Вашінґтоном передбачає їх депортацію до двох місяців. Коментуючи наказ, губернатор Л. Чайлз сказав: „У наших в'язницях стане більше місця". Плян депортації арештантів-іміґрантів — перший у ЗСА. Переважно всі вони обвинувачені в торгівлі наркотиками. Фльорида депортує 500 чужинців, переважно мешканців з країн Південної Америки. Більше половина з них — колюмбійці. В даний час у фльоридських в'язницях перебуває 2,700 нелеґальних іміґрантів.

НЕДАВНЯ АМЕРИКАНСЬКО-російська угода про вивезення у ЗСА російського урану викликала стурбованість американських виробників і багатьох чужинецьких експортерів нуклеарного палива. Договір про доставу урану з Росії у ЗСА був укладений в кінці березня. Згідно з договором, Росії було дозволено доставляти у ЗСА уран по максимально низьких цінах, однак застерігалося, що вона повинна оплатити американським контраґентам втрати, які вони понесуть у зв'язку з доставою на ринок дешевого російського нуклеарного палива. Вигідна угода викликала схвалення Департаменту торгівлі, представник якого назвав її „прикладом майбутніх торговельних зв'язків".

ПРЕЗИДЕНТ ЗСА Билл Клінтон, виступаючи недавно разом з президентом Франції Франсуа Міттераном у телевізійному інтерв'ю, висунув думку про надання Німеччині і Японії статусу постійних членів Ради безпеки ООН. Ф. Міттеран зайняв більш стримане становище в цьому питанні, вказавши, що проблема з постійним статусом Японії і Німеччини, а також інших держав, які також добиваються подібного статусу, „повинна вирішуватися у більш широкому контексті".

КРАЙОВЕ УПРАВЛІННЯ аеронавтики і дослідження космічного простору (НАСА) подало імена сімох членів залоги американського космічного корабля „Шаттл", які повинні вперше здійснити стикування з російською орбітальною станцією „Мір". Десятиденний полет заплянований на травень наступного року. До складу залоги „Шаттл" ввійшли командир корабля Роберт Ґібсон, пільот Чарлз Прекорт, дослідники Елен Бейкер і Ґреґорі Гарбо, а також Бонні Данбар, яка тепер проходить підготову в Росії як одна з кандидатів на тримісячний полет на покладі орбітальної станції „Мір". Росію на покладі „Шаттл" будуть репрезентувати Анатолій Соловйов і Ніколай Бударін.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ торгівлі ЗСА Рон Бравн сказав, що в даний час Білий Дім не має наміру карати японців торговельними санкціями, але „можливість цього завжди існує". Напередодні з подібними речами виступив у Парижі, де відбулася нарада Організації за економічне співробітництво і розвиток, торговельний представник ЗСА Мікі Кентор. Таким чином оба вони давали зрозуміти міжнародній спільноті, що враження, ніби ЗСА пом'якшили становище щодо Японії, хибне.

ОТРИМАВШИ ПІДТРИМКУ для своєї кандидатури на наступну каденцію губернатора нюйоркського стейту, Маріо Квомо свою виборчу кампанію розпочав атакуванням республіканців. У своїй промові на конвенції демократів нюйоркського стейту у Баффало минулого четверга, 2-го червня, крім підкреслення своїх осягів і помилок він накинувся з критикою на республіканців і не тільки в нюйоркському стейті. Особливо гостро накинувся він на свого республіканського противника Джорджа Патакі, називаючи його „політичним витвором" нюйоркського республіканського сенатора Алфонса Д'Амато.

„Вогонь" і О. Ходоба-Фриз виступатимуть на Союзівці в День Батька

Ансамбль „Вогонь"

Джерзі Ситі, Н.Дж. (А. Воробець). — На оселі Українського Народного Союзу Союзівці відбудеться в неділю, 19-го червня ц.р., 10-те з черги свято День Батька, присвячене всім батькам-союзовцям. Після Служб Божих в українській католицькій церкві св. Тройці і в українській православній каплиці та смачного обіду є приготовлена спеціяльна мистецька програма, в якій виступлять: танцювальний ансамбль „Вогонь" з Едмонтону, Канада, та солістка-бандуристка Оля Ходоба-Фриз з Ню Йорку.

Канадський танцювальний ансамбль „Вогонь" існує вже п'ять років. Він здоув собі славу виступами на українських фестивалях в західній Канаді і Америці, як у Дофин, Ман., фестивалі „Писанка" у Веґревіллі, в Едмонтоні, Калґарі, у Ван-

(Закінчення на стор. 4)

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні:
(202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send adress changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно зажадає, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Клопіт з Північною Кореєю

У наступному 1995 році західні альянти відзначатимуть 50-річчя закінчення Другої світової війни Потсдамським мировим договором, що його підготовила Ялтинська конференція. Учасниками тієї конференції був тодішній президент Ф. Д. Рузвелт, прем'єр Великобританії Винстон Черчіл і совєтський диктатор Йосиф Сталін. Американський політичний світ напевне прославлятиме Рузвелта, як миротворця. Насправді, згідно з історичною правдою, Ф. Д. Рузвелт був великим соціяльним реформатором після катастрофи злощасної „великої депресії", але в закордонній політиці виявився наївним і короткозорим, бо він слухав на Ялтинській конференції тогочасного амбасадора у Москві, Аверелла Гарримана, який підготовив ту конференцію, і радника державного департаменту Алджера Гісса, який переконав його, Рузвелта, щоб він солідаризувався не з Черчилем, а зі Сталіном.

Згодом, за президентури Гаррі Трумана Конґресмен Ричард Ніксон доказав, що Альжир Гісс був совєтським аґентом, — але не можна було вже завернути лиха, яке він заподіяв в Ялті, як дорадник Рузвелта. Той останній, повіривши в розум і добру волю Сталіна, погодився, між іншими грубими помилками, на поділ Німеччини, В'єтнаму у південній Азії та Кореї у північно-східній Азії на комуністичну і вільну частини. Коли комуністична Північна Корея заатакувала Південну — Труман поспішив з допомогою заатакованій країні. Коли ж велетенський комуністичний Китай включився у ту війну, як союзник Північної Кореї, війна затяглась аж до вибору в Америці нового президента — Д. Д. Айзенгавера. Той, ще перед своїм заприсяженням полетів до Кореї і там загрозив Китаєві, що скине атомову бомбу на центр китайського промислу у Манджурії, якщо Китай негайно не припинить воєнної дії і не засяде за стіл, щоб переговорювати про мир. Миру не підписано, тільки підписано в Панмунджомі перманентне перемир'я, яке триває по нинішній день.

Проблема Північної Кореї заактуалізувалася кілька тижнів тому, коли американська розвідка виявила, що північно-корейський уряд, отримавши від Китаю уран, працює над будовою атомової зброї. Північна Корея заперечила ту вістку, але не допустила міжнародних обсерваторів, щоб перевірити її військові ляборатоорії. Створилася атмосфера — кризи, яка продиктувала президентові Клінтонові скласти заяву ще в Нормандії, куди полетів на святкування 50-их роковин великого десанту. Клінтон висловився за застосування супроти Північної Кореї економічних санкцій, але не виключив можливости нової війни.

Обидва заходи, про які згадав Клінтон, нікудишні. Економічні санкції виявилися нездатними вплинути на уряди в Ірані, Іраку, Гаїті. Вони не шкодять державній верхівці, тільки вдаряють по населенню і створюють нагоду для чорного ринку. Зрештою, Китай, як член Ради безпеки ОН, своїм вето не допустить до схвалення таких санкцій, а Північна Корея заявила, що вважатиме проголошення економічних санкцій як ворожий акт. Нова війна на Далекому сході була би великим нещастям для Америки і всього вільного світу. Коли щезла загроза холодної війни в Европі, Уряд Клінтона почав зрівноважувати державний бюджет драстичними редукціями фондів на оборону: анульовано різні замовлення Пентаґону, замкнено багато заморських та внутрішньоамериканських військових баз.

Чи Конґрес погодився б на відворотний процес і на війну фактично не проти Північної Кореї, а проти китайського велетня з його однобільйоновим населенням та атомовою зброєю? Абсурд думати таке. Єдина альтернатива — акція дипломатії. Але це легко сказати, а важко виконати при нинішній державній верхівці в Америці.

Микола Руденко

АТАКИ НА МОЛОДУ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНІСТЬ

III

І треба сказати, що неокомуністи набагато активніші від своїх попередників: ті були прив'ялені крахом комуністичної системи, а ці вже отямилися, виробили нову тактику й набралися молодечої енергії. З романтикою в їхніх лавах покінчено — торжествує цинізм. І, мабуть, не слід забувати, що Гітлер не захоплював владу силою — він отримав її з рук роз'єднаної демократії. А демократія, на жаль, завжди роз'єднана, бо шанує незалежну особистість, а не покірний гурт.

...Доки мій комп'ютер викидав на екран те, що діється в надрах Верховної Ради, повноважні комісії загальноукраїнського й кримського парляментів нарешті наблизилися до залагодження конфлікту, який ледве не запалив іще одне вогнище війни. У підписаній угоді мовиться: сторони виходять із того, що Крим є невід'ємною частиною України, отже на його території діє верховенство загальноукраїнських законів. Аби ще раз узгодити законодавство України й Криму, має бути призначена робоча комісія, що повинна негайно розпочати цю роботу.

Кримський парлямент прийняв майже всі вимоги київських колег. Під сумнівом лишилося подвійне громадянство та право самостійно укладати договори з іншими державами, оскільки про ці прерогативи в латаній-перелатаній конституції України нічого не сказано. А те, що не підлягає забороні, має бути дозволено. Український парлямент уже прийняв ухвалу негайно внести необхідні зміни до чинної конституції, аби усунути всі правові прогалини й непорозуміння. З'явилася надія, що кримський конфлікт себе вичерпав.

Сталася описана подія 4-го червня — отже, Президент, можна сказати, достроково виконав покладене на нього завдання. А може, Леонід Кравчук діяв свідомо аби змусити парлямент присилувати його до рішучих кроків? Він ніколи не любив брати на себе відповідальність за радикальні дії, а перед виборами й поготів.

Наближається до завершення й інший конфлікт, пов'язаний з розподілом та базуванням Чорноморської фльоти. Іще недавно, коли кримський конфлікт був у розпалі, міністер збройних сил Росії генерал Грачов, приїхавши на чолі комісії в Севастополь, вимагав для російської фльоти всі без винятку кримські порти. Українська фльота, на його вимогу, мусіла покинути Крим, обравши для свого базування Одесу, Миколаїв та Очаків. Президент Мєшков запевняв, що українські кораблі взагалі не матимуть права наближатися до кримських берегів. Його не впустили на переговори, він стояв під дверима й дуже ображався на непошану до власної особи.

Українську сторону очолював генерал армії Радецький. Він був украй обурений вимогами Ґрачова, увірвав переговори й навіть не зажадав супроводжувати російського колегу до літака. Більше того: Ґрачову та його свиті не подали трап. Їм довелося по мавп'ячому видиратися на борт свого літака. Чемним дотриманням протоколу такі дії Радецького назвати важко, та, з другого боку, яка може бути чемність стосовно людей, що прибули на українську землю в ролі окупантів? А вони трималися саме так.

Сьогодні справа розподілу й базування Чорноморської фльоти завершується так, як я пропонував у зверненні до депутатів українського парляменту, котре було у свій час надруковане у „Свободі". Власне, не лише в „Свободі", а й у парляментській газеті „Голос України". Нагадую суть договору, до якого схиляються сторони: Україна погоджується на половину кораблів Чорноморської фльоти — фльоти, що має загальну вартість 30 більйонів дол. Отже нам належатиме 15 більйонів. Незначну частину ми отримаємо кораблями, решту — валютою. Це, мабуть, 10 біл. дол., які так нам сьогодні потрібні!

Щождо нашого боргу Росії, то він може бути погашений сплатою винайму за Севастопіль, де на основі міжнародного права базуватиметься російська фльота. Ця угода ще не підписана, але невдовзі має бути підписана. Всі інші кримські порти належатимуть українській фльоті, яка ось-ось поповниться новітнім крейсером, побудованим нашими славними корабелами.

А тим часом по Україні котиться хвиля передвиборчої підготови. За останіми повідомленнями популярність Кучми почала спадати. Кравчук і Мороз зміцнюють свої позиції. Дай нам, Боже, такого Президента, який би зумів забезпечити єдність півдня, сходу й заходу — Галичини, Криму й Донбасу. Це сьогодні головне. Вирішення інших проблем можна перенести на завтра. Бо якщо у держави є завтра, все інше піддається вирішенню.

Петро Часто

ПЕРЛИНА З ВЕЛИКОГО СКАРБУ

З початком цього року Товариство Плекання Рідної Мови в Оттаві видало працю визначного діяча української філологічної науки, професора Ярослава Рудницького „Говір Ільниці на Закарпатті". Властиво, у пляні формальнім, йдеться про перевидання, бо книжка спочатку побачила світ у Ляйпціґу в передостанній рік Другої світової війни. Не диво, що весь наклад праці, за винятком лічених примірників, розвіяла тодішня воєнна віхола. Й от тепер автор дуже добре вчинив, давши своїй дитині друге життя — добре не тільки тому, що його фахове зусилля по півсторіччю зберегло всю свою об'єктивну наукову вартість, але також зі значно ширшої точки зору, з погляду сучасних культурологічних процесів у молодій українській державі — не менш наелектризованих і не менш доленосних, аніж процеси економічні.

З коротенької передмови Д. Вестермана до першого видання дізнаємося про обставини виникнення „ільницького додатку" до праці Ганни Наконечної і Ярослава Рудницького „Південнокарпатські українські говори (лемківські, бойківські і гуцульські)", котру в 1940 році видав Інститут досліду звуків Берлінського університету. Так сталося, що в той самий час згаданий інститут збагатив свою південнокарпатську наукову фонотеку новою звуковою плитою, що дістала колекційну назву ЛА-1644. Це запис мови Олекси Волошина, носія говірки села Ільниці, поблизу містечка Іршави. Він тут народився і виріс, знав багато пісень, коломийок, прислів'їв — словом, ідеальним чином надавався на ролю живої лексичної лябораторії. Як видно з поданого у праці мовного матеріялу, тобто з доброї сотні вражаючо оригінальних за звуковими характеристиками слів, обидві сторони — і мовознавець, й ільницький об'єкт лінгвістичних дослідів ентузіястично рушили до цілі, даючи нам підстави — адже натоді вже йшла війна! — засумніватися в давній істині, що коли говорять гармати, то музи нібито мовчать.

Все ж таки, чому саме Ільниця? Чистий випадок: тому, що саме з Ільниці походив Олекса Волошин. Якби він виявився уродженцем, скажімо, Великої Копані чи Горонди, Страбичева чи Дунковиці, Білок чи Імстичева, або будь-якого великого чи малого закарпатського села, то філологічній науці прислужився б з не меншим успіхом. За багато років газетярства обійшов я наші гори і долини вздовж і поперек, тисячі людей, від малого до старого, були моїми співрозмовниками, і це дає мені право потвердити, що скільки сіл на Закарпатті, стільки й говірок — кришталевими потоками збігають вони в українське мовне море, даючи йому безконечні звукові і смислові відтінки. Ці річечки і струмочки мусимо берегти, як зіницю ока — без них національна скарбниця незмірно зубожіє.

До проф. Я. Рудницького закарпатськими говірками займалося багато українських мовознавців. Взяти хоч би знамениті „Знадоби для пізнання угорсько-руських говорів" Івана Верхратського, написані сто років тому. Між іншим, у „Знадобах..." є чимало форм слововжитку, зачерпнутих з тієї самої ільницької криниці. Але й І. Верхратський не був перший, бо коли він із записником мандрував закарпатськими селами, вже існувала „Христоматія церковно-славянских і угро-руских пам'ятників" Євменія Сабова. А після Є. Сабова й І. Верхратського прийшли блискучі шість томів „Етнографічних матеріялів з Угорської Русі" Володимира Гнатюка, так що легко можна добачити наукову спадкоємність, все глибше проникнення в предмет студій, все чіткіше його окреслення. То були вчені, що служили не собі, а тільки істині, й тому якою б методою не користувалися, вона незмінно приводила їх до висновку, що народна мова Закарпаття — мова пісень, казок, колядок і щедрівок, баляд і леґенд — то українська мова, збережена, всупереч віковій відірваности від матірньої основи, у всіх своїх фонетичних, морфологічних і синтаксичних параметрах. І якщо виникали якісь розбіжності у наукових підходах, то лише тому, що закарпатські скарби виявлялися практично невичерпними — тут кожне село розмовляє „своєю" українською мовою. Саме з цієї причини Є. Сабов ділив мову краю на говірки лишаків і лемаків, верховинців, землинських і бачванських „руських", а І. Верхратський —

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про роздуми на тему „Ді-Дей"

Коли американська преса, як також усі засоби публічної інформації від декількох днів не перестають писати та говорити про 50-ту річницю висадки американських військ на берегах Нормандії і тим славного „Ді-Дей", що припав на 6-те червня 1944 року, якось наша преса, мало присвятила цій рівній даті місця і уваги. А шкода, бо річниця, яка викликала стільки зворушливих святкувань, ремінісценцій та статтей і так широко її коментовано могла б також і у нас, українців, викликати різні порівняння, спомини чи пояснення для тих поколінь, які не пережили 6-го червня 1944 року або ніколи не мали нагоди на цю тему глибше навчатися чи читати не надто опрацьовані історичні коментарі.

Ті, із нашої спільноти, які пам'ятають цей пропам'ятний день в історії Другої світової війни напевно тепер із особливим сантиментом читали та приглядалися на телевізії тим святкуванням і реакції співучасників її, яка була справді зворушлива.

Але, коли усі тепер славлять американців, як героїв, які брали участь у висадці, нам мимоволі насувається тепер питання чи недалека вже річниця бою під Бродами поставить вкінці і всіх членів Другої Української Дивізії у ряди героїв?

Коли читаємо тепер згадки учасників боїв 6-го червня 1944 року, про їхні справжні почування, як вони у леті до Нормандії ніяк не думали про своє геройство та про патетичне завдання визволяти Европу з-під гітлерівського ярма, а думали про своїх жінок, дітей і родини в ЗСА, то може почування цих наших молодих українців, що боролися чи в рядах Дивізії чи УПА, були куди більше звернені на оборону батьківщини, як на особисті інтереси. А все ж скільки років треба було, щоб їх признати „героями", навіть, коли можна ставити під знак питання чи справжнє геройство є продуманою акцією чи припадком, і чи не надто ми завжди в історії тим окресленням виручаємося.

А все ж сьогодні цілий світ говорить про геройство тих молодих, перед півсторіччям, американських хлопців, що будучи вперше у справжніх боях, — вийшли із них переможно. „Ми є діти і внуки тих, що врятували світ від тиранії", — сказав сьогоднішній президент ЗСА Билл Клінтон. Але ціле його запевнення і участь у святкуваннях в Европі не може змінити факту, що він сам ніколи не хотів бути вояком і „викрутився" від участи у війні у В'єтнамі, дарма, що вона мала інакший характер. Не всі можуть забути Президентові цей брак охоти якраз до цього геройського чину, який він тепер так підносить під небеса, як і того факту, що він щойно тепер перед річницею інформувався у знавця і автора книги про Другу світову війну, Пола Фассела про її перебіг і політичні підстави.

А він по суті є головнокомандуючим для цілого американського війська! Воно також викликує роздуми, про це, як долю тисячів, а то і мільйонів людей рішають окремі політичні вожді, які без уваги на свої провідні пости часто не мають до них відповідної підготови, глибокого зрозуміння, а передусім є такі люди, як ми усі — тільки рука історії поставила їх саме у такий, а не інакший період рішати долю світу. Перед півсторіччям це рішали Рузвелт, Черчіль і Сталін і саме цей останній безжалісно знищив мільйони осіб, а в тому мільйони наших братів, — українців. Скільки із них ішло також як американці, чи англійці і канадці „визволяти" Европу із нацистських обіймів? А скільки із них боролися на двох фронтах таки за свою землю, за Україну? Сьогодні, як читаємо, Росія є вражена, що її не запрошено на святкування у Нормандії, а властиво чому України не взяли до уваги? Та ж ми маємо тепер самостійну державу, провідники якої повинні пригадати світові, що українці боролися у різних одностроях, у різних військових формаціях, але всі з однією ціллю — хоронити та звільнити Україну, — а цим допомогти Европі. Це було б дуже на часі саме тепер. Але може до того треба нашим політикам так, як Клінтонові вивчити справжню, неспотворену історію Другої світової війни?

О-КА

Федір Погребенник,
Київ

ПОВЕРНЕННЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО

II

Якими гранями свого таланту сьогодні входить Б. Лепкий у духове життя народу в Україні, як приходить процес нового осмислення його розмаїтої художньої та наукової спадщини?

Поезія Б. Лепкого повернулася в Україну на крилах пісні-шедевру „Чуєш, брате мій", музику до якої 1915 року створив Лев Лепкий, брат поета. Вона довго жила на батьківщині безіменно, як народна. Згадувати ім'я авторів було заборонено. Поетичне слово Б. Лепкого, репрезентоване в журналах публікаціях (часописи „Дзвін", „Україна", „Вісті з України" та ін.), в збірці „Молода муза" (1989), перевиданих антологіях „Акорди" (1992, „Українська муза" (1993), в окремих виданнях, що з'явилися у світ у серії „Бібліотека поета" (1990), у зібранні „Твори в двох томах" (1991), перший том якого широко представляє поезію. У цих виданнях можна простежити тенденцію подати найхарактернішу частину поезії Б. Лепкого, що відзначається не лише лірико-меланхолійною тональністю, як твердять деякі дослідники, а й громадсько-патріотичною заанґажованістю. Вибрані віршовані твори поета для дітей тиражем 250,000 вийшли заходом автора цих рядків у видавництві „Веселка" (1991).

Скажемо, що поетична спадщина Б. Лепкого згаданими виданнями не вичерпна, що поза цими збірками залишилося ще чимало друкованих і рукописних творів поета, вартих опублікування у наш час.

Проза письменника увійшла у вжиток сучасного читача на Україні у своїй основній частині: новели, оповідання, повісті, зрештою роман „Мотря". Своєю тематикою і проблематикою повернені твори дають уявлення про широку історичну та культурну атмосферу прози Б. Лепкого, її художні прикмети. Від часів Київської Руси — до подій Першої світової війни, від реалістично-психологічних малих жанрів прози, історичних полотен з минулого нашого народу — до соціяльно-побутових повістей з життя інтеліґенції — така амплітуда художніх зацікавлень і пошуків письменника. Нове проростання прози Б. Лепкого на рідному ґрунті досягло свого апогею, коли спочатку у Львові, а пізніше у Києві з'явилися друком його історичні повісті. Повісті „Мотря", „Не вбивай", „Батурин", „Полтава", „З-під Полтави до Бендер", головним героєм яких є український гетьман Іван Мазепа, стали для читачів нової України великим духовним надбанням в розумінні національного відродження народу, відкрили їм замулені джерела нашої історії.

Поверненню на Україну спадщини Б. Лепкого сприяли як видання його творів, так і поява літературно-критичних статтей, розвідок і праць про письменника. Серед дослідників, які своїми публікаціями утверджували об'єктивний погляд на доробок митця, назвемо М. Жулинського, М. Ільницького, Р. Коритка, Р. Горака, а також М. Сивіцького — українського дослідника з Польщі, якому поталанило видати в Києві книжку „Богдан Лепкий" (1993 р.). Автор цієї статті опублікував кілька журнальних та газетних статтей та літературно-критичні нариси „Богдан Лепкий — український письменник з Поділля" (Тернопіль, 1992 р.), „Богдан Лепкий" (Київ, 1993 р.).

Важливим етапом у визначенні ролі і місця Б. Лепкого в історії нашої літератури і культури загалом було проведення 1992 року наукових конференцій у Тернополі та Івано-Франківському, у яких взяли участь вчені з різних міст України. Творчість письменника поступово входить у вузівські програми, стає предметом вивчення в університетах. Немало зроблено для поширення правди про письменника-патріота українським театром: інсценізовано „Мазепу" (вистава за цим твором багато разів пройшла на сцені Львівського Драматичного Театру ім. М. Заньковецької), екранізовано повість „Крутіж", створено телефільм „Рід Лепких" художньо-документальну стрічку про письменника. Чекає свого художнього втілення написаний мною сценарій про історію виникнення та побутування пісні „Чуєш, брате мій".

За останні роки зроблено багато для шанобливого поцінування творчої спадщини Б. Лепкого. Чесне, правдиве слово письменника, доля якого на стільки десятиліть відірвала від рідної землі, допомагає нам духовно збагачуватися, глибше збагнути історію нашого народу, його високі моральні ідеали. Народжене з любови до України, пройняте її болями і радощами, це слово оживає знову на рідній землі. Велика подяка тим дослідникам, вченим, меценатам з діяспори, що спричинилися до цього відродження. Згадаємо світлої пам'яті професора Василя Лева, автора монографії „Богдан Лепкий" (1976 р.), невтомного вченого-філолога Олексу Горбача, який перевидав працю письменника „Начерк історії української літератури" (Мюнхен, 1991 р.), сподвижницьку діяльність засновника фундації Б. Лепкого при Науковому Товаристві ім. Т. Шевченка у ЗСА д-ра Романа Смика, заходами якого перевидано чимало речей із спадщини поета, в Україні здійснено багато важливих заходів щодо вшанування пам'яті письменника.

Богдан Лепкий із українських центрів закордону, де довший час тільки й можна було видавати його твори, досліджувати його спадщину, повертається на рідну землю, незалежну Україну. Сподіваюся, що нарешті вийде збірка творів письменника у Видавництві „Наукова Думка", оголошена у пляні видань 1994 рік, яка вже кілька років чекає на друк.

Нам ще багато треба зробити для того, щоб духові скарби українського народу, розсіяні по світі, стали набутком материкової України.

У ҐДАНСЬКУ розпочався суд над Пшемиславом Валенсою — сином польського президента Леха Валенси. Прокуратура висунула на його адресу до десяти звинувачень, головне з них — заподіяння тяжких тілесних ушкоджень відієві авта, з яким зударилася лімузина Пшемислава. Підсудний визнав, що в той момент керував автом у нетверезому стані. Щодо бійки, зчиненої тоді ж, то Пшемислав не заперечує, що її не було, тільки запевняє, що „нічого не пам'ятає". Суд, як виглядає, триватиме довго.

В Імені Пластової Організації в ЗСА Крайова Пластова Старшина висловлює щиру подяку жертводавцям на пластові цілі і закликає до дальшої підтримки.

ВИШКІЛЬНИЙ ФОНД ім. ДРОТА

для фінансової допомоги у вишкільній дії Українських пластових організацій у світі.

2,000 дол. — Любомир Романків;
100 дол. — Ада Осінчук;
по 50 дол. — Ігор Руденський, Богдан Пашковський, Тарас Когут;

В ПАМ'ЯТЬ бл. п. ВОЛОДИМИРИ СМИК:

100 дол. — о. Богдан Смик;
по 50 дол. — Анатоль Ромах, Н. М. Грушкевич, Марта і Богдан Ковчі (з нагоди 80-ліття Ігора Руденського);

Разом у 1993 р. .... 2,500 дол.

ФОНД ім. д-ра АТАНАСА ФІҐОЛЯ для видання творів бл.п. пл. сен. АТАНАСА ФІҐОЛЯ

В пам'ять св. п. Ярослава Терлецького зложили:
по 100 дол. — Іриней і Анна Прокоповичі, Роксоляна і Михайло Яримовичі, Уляна і Левко Каменецькі, Ігор, Христя і Андрій Каменецькі, Ігор і Стефа Королі, Володимир і Мерелин Шарки;
по 50 дол. — Романа і Юрій Кекіші, Оксана і Тарас Козбурі, Віра і Зенон Захаріясевичі, Марійка і Остап Шенкірики, Ніна і Богдан Обухи, Оля і Євген Івахи, Ольга і Ярко Зазулі, Володимира і Стефан Ганкевичі, Христина і Юрій Ференцевичі;
60 дол. — Оксана і Юрій Мельниковичі;
по 30 дол. — Ольга і Ярослав Городецькі, Марія і Ярослав Вижницькі;
по 25 дол. — Богданна і Володимир Гнатківські, Ліда і Іван Мотруки, Марта і Богдан Ковчі, Ольга і Мирон Гнатейки, Terry and Kathleen Mitchell, Ciran M. Hadjian, Dennis B. Hance, Christian Morland;
20 дол. — Annie Greenwood;
15 дол. — Geraldine Dikson.

Із збірки переведеної під час Панахиди в пам'ять д-ра А. Фіґоля в Гантері

по 100 дол. — М.І. Коць, д-р І. Н. Макаревичі, о.д-р В. Фіґоль, Борис Дурбак;
по 50 дол. — Христина і Михайло Ринасевичі, Богданна і Євген Титли;
30 дол. — Дарія Бойдуник і Адя Федаш;
по 25 дол. — Наталка і Ігор Соневицькі, Надя Дейчаківська, Любомир Ламліка, Ольга Кобзяр, Наталка і Маркіян Титли, Катерина Коць, Теофіль Кулик;
по 20 дол. — Лідія Фіцалович, д-р Ю. і д-р Ст. Бережницькі;
по 10 дол. — Наталка і Володимир Грицини.

Разом у 1993 р. .... 2,190 дол.

Чеки слід виписувати на „Plast — Fund Drota" або „Plast — Fund Figola" і висилати на адресу:
Plast, Inc. 144 Second Avenue New York, NY 10003

ДАТКИ НА ПЛАСТ в ЗСА

2,628 дол. — Дарія Якубович;
1,500 дол. — Український Народний Союз;
500 дол. — Злучений Український Американський Допомоговий Комітет;
400 дол. — Український Фестиваль в Ню Джерзі;
250 дол. — Володимир Шевчук;
по 100 дол. — о. Богдан Смик, д-р Орест Гаврилюк;
по 50 дол. — Іван Ґула, Ія Лабунька, Борис Люшняк;
30 дол. — Андрея Бойкович;
по 25 дол. — Олена Гірняк, Володимир Шарко;
по 20 дол. — Оксана Сидорак, Юлія Мазурець;
по 15 дол. — Христя Чебиняк, Стефан Дудяк, Анна Гнатейко, Всеволод Онишкевич, Марія Почтар, Олена Сацюк;
по 10 дол. — Стефан Глинський, Юрій Ференцевич, Петро Козел, Роксоляна Яримович;
по 5 дол. — Тарас Ференцевич, Іванна Городиська, Юрій Яримович, Адріян Куропась, Доріян Куропась, Іриней Прокопович.

Разом у 1993 р. .... 5,908 дол.

Чеки слід виписувати на „Plast Inc". —
Plast, Inc. 144 Second Avenue New York, NY 10003

Відзначення 100-літнього ювілею УНС в Дітройті

В українських громадах часто відбуваються імпрези, якими відзначають важливі події. Більшість з них — це ювілеї визначних осіб чи організацій. У Дітройті рідкісною імпрезою було відзначено 100-ліття Українського Народного Союзу і його щоденника „Свобода", 60-ліття тижневика „Юкрейніян Віклі" і 40-ліття журналу для дітей „Веселка". Відзначення відбулося бенкетом у неділю, 22-го травня, о год. 4-ій по полудні у приміщенні Українського Культурного Центру у Воррені. Бенкет відкрив голова Округи і нововибраний головний радний УНСоюзу д-р Олександер Серафин. Він привітав присутнього губернатора стейту Мишиген Джана Енглера та присутніх і попросив однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять померлих членів Округи. Д-р О. Серафин інформував про важливу ролю, яку відігравав УНСоюз у минулому і далі відіграє для закріплення незалежности України.

Після цього говорив губернатор Енґлер. Він підкреслив гарну співпрацю стейту Мишиген з українською громадою і висловив бажання поширити економічні зв'язки України з Мишигеном. Після відходу губернатора, час якого був дуже обмежений, д-р О. Серафин представив осіб при головному столі. Крім його дружини Зені та членів екзекутиви Округи і духовенства був разом з д-ром Мироном Куропасем його син Степан, нововибраний головний радний УНСоюзу, та другий головний радний з Дітройту Роман Куропась з дружиною Тамарою. Опісля О.Серафин відчитав привіти та представив присутніх на залі представників різних організацій.

На ювілейному бенкеті в Дітройті з нагоди 100-ліття УНСоюзу голова Округи д-р О. Серафин і заступниця голови Ірина Прийма роздають нагороди секретарям, які працюють 20 і більше років (зліва): Я. Базюк, В. Лещук, П. Залуга, д-р А. Слюсарчук і Г. Корбяк.

Зліва: новообраний головний радний Роман Куропась, губернатор Мишигену Джан Енглер і голова Округи та новообраний головний радний д-р Олександер Серафин під час відзначення 100-літнього ювілею УНСоюзу в Дітройті.

Потім О. Серафин попросив Степана Віхара представити головного промовця. С. Віхар у своєму виступі накреслив сильветку д-ра Мирона Куропася, довголітнього діяча УНСоюзу, журналіста і педагога. Д-р Куропась подав історію УНСоюзу від його заснування до наших днів. У своїх початках УНСоюз мав чимало проблем, але остаточно переборов усі труднощі і як світська організація проіснував перших сто років.

Були також розбіжності у минулому на політичній арені, коли провід УНСоюзу вирішив допомагати Україні у часи депресії, Голоду чи під час і після Першої і Другої світових воєн. Тепер ці проблеми далеко позаду, доказом чого є бюро УНСоюзу у Вашінґтоні і відносно недавно бюро у Києві. Протягом минулих 100 років УНСоюз гідно виконував свій обов'язок як організація, яка помагала і помагає утвердити незалежність України і заслужила на назву „Заморської твердині". Будучність УНСоюзу, сказав промовець, — у наших руках, до якої міри ми бажаємо зміцнити його організаційну структуру і давати йому нашу всебічну підтримку. Після свого виступу англійською мовою промовець передав короткий його зміст українською. Перед вечерою О. Серафин попросив пароха української католицької церкви св. Йосафата у Воррені о. Вернарда Панчука, ЧСВВ, провести молитву, яку закінчив благословенням іжі Єпископ української автокефальної православної церкви Олександер Биковець. Під час вечері відспівано многоліттвіє для УНСоюзу. Бенкет закрив молитвою парох української православної катедри св. Покрови митроф. протоієрей о. Микола Невмержицький. Опісля С. Віхар представив ансамбль „Обереги", який у першій частині свого виступу виконав сім точок.

Під час перерви О. Серафин у супроводі заступниці голови Ірини Прийми відзначив 13 секретарів Округи, які понад 20 років виконували їхні обов'язки. Ними були: Р. Куропась, У. Марущак, Г. Корбяк, М. Шумило, М. Пелехата, А. Закала, В. Лещук, І. Вельгай, д-р А. Слюсарчук, П. Залуга, Е. Король, Е. Барна і Я. Базюк. Усі вони одержали годинники. Потім голова Округи передав пляками признання секретарям відділів, які працюють менш як 20 років. Ними були: П. Павлик, Г. Татарська, О. Лаврин, І. Мельник, С. Федик, Т. Ґосько і В. Літинський. Відзначено також посмертно трьох визначних союзовців за їхній великий вклад праці для нашої Округи. Ними були: Роман Татарський, Василь Папіж і Володимир Дідик. Останнім відзначеним за 34-літню працю на пості секретаря 174-го Відділу УНСоюзу, придбанням для Союзу понад 400 нових членів і визначну працю для української громади Дітройту, а Пласту зокрема був д-р Атанас Слюсарчук, який саме сьогодні відзначав свої уродини.

Після відзначень ансамбль „Обереги" виконав другу частину своєї програми, відспівавши вісім пісень. Свій виступ ансамбль закінчив гимном УНСоюзу. Виступ ансамблю „Обереги" був прийнятий дуже тепло. В кінці О. Серафин подякував головному промовцеві і ансамблеві „Обереги" за їхню участь у програмі, членам ювілейного комітету за гарну співпрацю і всім присутнім за участь. Він запросив присутніх відвідати виставку УНСоюзу, яка була у сусідній залі.

Ювілейний бенкет, на якому було понад 200 осіб, був гідним відзначенням цієї Заморської твердині.

Зенон Василькевич

Перлина...

(Закінчення зі стор. 2)

цілком іншим чином: на „булаків" і „билаків". Бо кожен з дослідників мав на увазі, крім лексики, такі філологічні тонкощі, як різна вимова тих самих слів, зміна та заміна звуків. Однак за всіма відмінностями щоразу знаходилася та сама мова, а в ній — усе те ж, чисто українське, поетично-піднесене, лірично-сентиментальне, журливо-мрійливе, означене м'яким усміхом і внутрішньою цнотою сприймання життя.

Варте уваги, що опрацьовуючи ільницький, бойківський матеріял, проф. Я. Рудницький жодною лексичною одиницею не повторює дослідження І. Верхратського. Ось деякі з поданих обома вченими мовних взірців села Ільниці.

В І. Верхратського: „Були в мене ще два братя, єден був Василь, а другий Іван, а я був Михальо. Та пішли ми з вівцями, то отті два були май розумні, а я був мало дурний, бо малий єм ще був. Та падав дождь твердо. Та ввечері, якєсме нагнали у кошари вівці, та хотілисме огне класти, а шваблики не хотілися імити. А єден дідо старий наклав огни ай далеко уд нас. Пушов тот старший Василь, яв просити огне, каже: дідику, будьте такі добрі, дайте мало огни розокласти. А дідо йому так повів: ож сину дам ти, кедь повіш ми неправду..."

В Я. Рудницького: „Буду вам говорити за оти звичяї і сята, які суть в малоє говіння в нашім селі Ільниці коло Іршави. У сято Великої Богородиці у два тижні настає малоє говіня, якоє держить шість тижнів. Спочатку першого дня говіня роблять вечером пущеня. Товди наварять всякі м'ясні і молочні страви, гостяться. По вечері леґіні й молоді люде ізходяться до коршмів, напиваються пивом, вином, роблять всякі музики і грають. Потому співають коломийки і світські співанки, яку є вам єдну коломийку заспіваю:

Ішли волки з полонини та
в роги кресали
Не мож дівку полюбити,
би люде не знали".

Якщо хтось вважає, що обидва ільницькі приклади не належать до української мови, то нехай мені скаже, до якої вони належать.

Громадяни Чикаґо вітають д-ра В. Маркуся з прийняттям до Академії Наук України

Політична полегша і проголошення незалежности України дали можливість багатьом як з України, так і з діяспори взаємно себе відвідувати, обмінюватися працями, головно науковими, порівнювати свої досліди та досягнення. Такі відвідини не тільки поширили коло зацікавлення, але й допомогли ознайомити зі своїми працями, переважно з тематикою, яка була „табу" для комуністичного способу життя у всіх ділянках. Можна було бачити велике зацікавлення наших науковців здобутками, головно в галузі україністики, коли вони мали змогу побувати серед українців у діяспорі. Культурно-наукове життя в діяспорі не було зовсім невідоме для наших науковців в Україні, воно лише було подаване у викривленому світлі, дуже часто забарвлене комуністичною брехнею, тому ті, що цікавилися даною тематикою, з запопадливістю старалися розкривати невідомі до того часу сторінки для своїх досліджень.

Одним із тих, хто їздив в Україну шукати цікавих матеріялів для себе, при тому інформувати своїх співтоваришів-науковців про наукову працю в діяспорі, був д-р Василь Маркусь. При своїх поїздках в Україну він запізнав український науковий світ зі своїми науковими працями, які показують широкий засяг його зацікавлення, але найважнішою справою, що нею хотів зацікавити науковців України й притягнути їх до співпраці, була „дитина" д-ра В. Маркуся — Енциклопедія Діяспори. Він поінформував своїх співрозмовців про свою участь у праці Енциклопедії Українознавства, як дуже близький співробітник головного редактора, покійного вже проф. д-ра Володимира Кубійовича. Зрозуміло, проф. д-р Василь Маркусь знайшов зрозуміння своєї праці серед своїх колеґ — науковців в Україні.

Українська громада Чикаґо з приємністю сприйняла вістку, що 23-го березня ц.р. Академія Наук України обрала д-ра В. Маркуся своїм членом, присвоївши йому звання академіка. З найближчих співробітників Енциклопедії Діяспори зродилася думка вшанувати д-ра В. Маркуся в Чикаґо. На суботу, 14-го травня, запрошено до Культурного Осередку біля 100 громадян, які засіли при столах. Приємна товариська атмосфера, бо майже всі присутні громадські діячі з собою знакомі. Фірму над тими святкуваннями взяв на себе відділ НТШ в Чикаґо і тому д-р Залуцький як голова Відділу НТШ відкрив коротким словом цю приємну зустріч. Дальше провадження програми вечора передав проф. Б. Рубчакові, який вміло й дотепно провадив цілою імпрезою. Після начеркнення наукової сильветки академіка д-ра В. Маркуся проф. М. Семчишином, проф. Б. Рубчак запропонував відспівати „многоліттвіє", а заступник голови Відділу НТШ д-р П. Пундій передав дарунок. Отець М. Косарчин з католицької церкви свв. Володимира й Ольги провів молитву. Проф. Б. Рубчак як майстер церемонії, в заступстві д-ра Дмитра Штогрина, дотепно й з гумором провадив програмою, пригадуючи деякі особисті зустрічі й дискусії з д-ром В. Маркусем. Присутні на залі представники товариств та організацій як д-р Харкевич, д-р Б. Ткачук, мгр Е. Басюк, А. Скиба, інж. С. Ґоляш, І. Пежанська, інж. Ярошевич, д-р Моцюк та д-р М. Ріпецький вітали з таким високим науковим признанням д-ра Маркуся за його наукову працю. Привітав батька також молодий правник син Василь Маркусь, мол. Після привітів виступив сам академік д-р Василь Маркусь. Він згадав, що це його відзначення громадою Чикаґо є для нього милою несподіванкою, хоч мало бути „таємницею", все ж таки він про це довідався і також приготовив собі слово. Д-р В. Маркусь в характеристичній для нього легкій формі згадав дещо про своє дитинство, а головно розповів про свої переживання з виборами в різні часи свого життя, згадав про вибори до сейму Карпатської України, вибори під мадярською окупацією, а на кінець під комуністичною. У своїй розповіді завжди знаходив якийсь цікавий момент — подію, що характеризувала дану добу.

Акад. д-р В. Маркусь відомий українській громаді діяспори з праці на релігійно-церковному відтинку, як редактор Енциклопедії Діяспори, як дописувач до української преси, голова різних зборів і нарад. Не приїхав він незнаним з Европи — знаним був у студентському житті в Мюнхені, у праці в редакції Енциклопедії Українознавства в Парижі. Його чемна й культурна поведінка з'єднує йому симпатії людей, що з ними зустрічаються чи співпрацюють.

Приємний вечір закінчив молитвою пастор О. Гарбузюк.

Багато присутніх зложили свої датки на фонд видання Енциклопедії Діяспори.

Імпреза зробила на всіх присутніх приємне враження.

ОГо

ШВЕДСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ більшістю голосів прийняв закон, згідно з яким, починаючи від 1-го січня 1995 року, батьки новонароджених дітей будуть зобов'язані йти з праці на місячні вакації, щоб поділити з мамою дитини всі труднощі перших днів догляду за малятком. В інакшому разі батько втратить право на грошову винагороду від працедавця.

В ПОНЕДІЛОК, 6-ГО червня, лявіна зі снігу і каміння знесла декілька селищ на схилах вулкану Невадо дель Ґуїльо на південному заході Колюмбії, спричинивши смерть біля 500 осіб. Лявіна викликана землетрусом, сила якого, як стверджують колюмбійські сейсмологи, становила шість ступенів за скалою Ріхтера. Їхні американські колеги зі сейсмічної ляборатортії в Кольорадо запевняють, що сила поштовхів досягала 6,4 ступеня. Поштовхи відчувалися навіть у Боготі.

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1. УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА
СТАНИЦЯ НЮАРК Н.ДЖ.
повідомляємо побратимів, що в середу 8-го червня 1994 р. на 72-му році життя упокоївся по довгій недузі наш активний член

бл. п.

ВОЛОДИМИР КОВЕРКО

вояк І УД УНА

ПОХОРОН відбудеться в суботу 11-го червня 1994 р. з церкви Уведення в Храм Пресвятої Богородиці в Норт Порт, Фла. на цвинтар Memorial Gardens у Венес, Фла.

Дружині Теодозії, дочці Орисі з родиною та синові Андрієві складаємо щирі співчуття.

УПРАВА

На бажання родини померлого замість квітів проситься складати пожертви на „Фонд Уцілілого Дивізійника при Крайовій Управі".

Ділимося сумною вісткою, що у середу 1-го червня 1994 р. відійшла у вічність на 87-му році життя наша найдорожча МАМА, БАБУСЯ І ПРАБАБЦЯ

бл. п.

АГРІПІНА ЧУМАК

нар. на Запоріжжі

ПАНАХИДА відбулася у четвер 2-го червня о год. 7-ій веч. у похоронному заведенні Lillie Zeller — Балтимор, Мд.

ЗАУПОКІЙНА літургія і похорон у суботу 4-го червня о год. 10-ій ранку в церкві св. Архистратига Михаїла, поховано покійну на цвинтарі св. Андрія у Балтимор.

У глибокому смутку:
брат — ПЕТРО МИЦЬ в Україні
сини — ЮРКО з дружиною ЄВГЕНІЄЮ
— ІВАН з дружиною ГАЛИНОЮ
донька — ЛІДА
внуки — ГРИГОРІЙ з дружиною ХРИСТИНОЮ
— МАРКО
правнучка — ЄЛИСАВЕТА
і дальша родина в Україні

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ

КИТАЙСЬКІ ОРГАНИ безпеки наполегливо розшукують в морських портах і на летовищах країни працівника пашпортового бюра з автономного району Внутрішня Монголія, який втік, захопивши зі собою „секретні державні документи". Серед важливих паперів 47-річний Со Сін забрав директиви, що стосуються політики центральної китайської влади щодо національних меншин, а також документальні свідчення про репресії і бунти в місцях іхнього проживання.

НА 24-ІЙ ЩОРІЧНІЙ конференції Організації американських держав представники Канади і Бразилії виступили з ініціятивою відновлення членства Куби в цій міжнародній організації, до якої тепер входять 34 держави. „Економічна і політична ізоляція, на нашу думку, — це не найкращий спосіб змусити когось перейти до демократії, тим більше, що цей процес на Кубі вже почався", — говориться у спеціяльній заяві міністерства закордонних справ Бразилії.

НОВИЙ АМБАСАДОР президента Билла Клінтона до Судану Мелісса Веллс відвідає декілька інших африканських країн. Це є частиною намагань ЗСА допомогти закінчити громадянську війну в Судані, як також допомогти у прискорені постійної допомоги країні, де сотні тисяч громадян є наражені на голод. Призначена на цей пост спеціяльного амбасадора 20-го травня М. Веллс намагатиметься переконати уряд Судану, щоб дозволив на харчову і медичну допомогу потерпілим на півдні країни.

„Вогонь"...

(Закінчення зі стор. 1)

О. Ходоба-Фриз

кувері як і в Лос Анджелесі, де він виступав у Діснілєнд, та в Сан Дієго. „Вогонь" плянує турне по Австралії із зупинкою на Гавайських островах, яке почнеться ще цього року і продовжиться в наступному році.

Керівниками ансамблю є Кен Качмар і його сестра Деббі.

Оля Ходоба-Фриз, конферансьє та вокалістка, повертається цього літа як керівник мистецьких програм на Союзівці. Відома зі своїх виступів як член ансамблю бандуристів „Гомін Степів", вокального ансамблю „Промінь" з оркестрами „Водограй", „Червона Калина", а тепер своїми сольовими виступами. Якщо не виступає вона з піяністом Андрієм Стасівим, або з оркестрою, то акомпанює вона сама собі на бандурі.

Як і в минулих роках, заохочується членів та інших гостей взяти численну участь у цьому святі та організувати автобусові поїздки. За дальшими інформаціями та нічлігом проситься телефонувати на Союзівку на число (914) 626-4156.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ВІРА КУХТА член УНС Відд. 358-го Т-ва „Львів" в Пармі, Огайо померла 30-го березня 1994 року на 69-му році життя. Нар. 1925 року в Україні. Членом УНС стала 1947 року. Залишила у смутку мужа Нестора і синів Ореста Коринлявича і Андрія Кухту. Похорон відбувся 31-го березня 1994 року на цвинтарі св. Андрія в Пармі, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

З. Голубець, секр.

ЮРІЙ ЛЕСАК член УНС Відд. 161-го Т-ва ім. св. Василія в Ембридж, Па. помер 27-го березня 1994 року на 75-му році життя. Нар. 6-го травня 1918 року в Ембридж, Па. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку дружину Марію, сина Джералда і 5 внуків. Похорон відбувся 30-го березня 1994 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Економі, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Микола Дяковський, секр.

ГРИГОРІЙ БОДНАР член УНС Відд. 127-го Т-ва ім. св. Миколая в Баффало, Н.Й. помер 27-го січня 1994 року на 73-му році життя. Нар. 29-го лютого 1920 року в Баффало, Н.Й. Членом УНС став 1940 року. Залишив у смутку брата Алекса, сестер Анну, Марію і Леону, дітей Кеннета, Павлетту, Синтію і Леонарда, внуків Якова, Матея, Андрія, Ешлі, Тимотея і Веньямина. Похорон відбувся 31-го січня 1994 року на цвинтарі св. Матея в Чіктоваґа, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Катлім М. Лянд, секр.

МАРІЯ СІКОРСЬКА член УНС Відд. 373-го Т-ва „Сестри Любови" в Ст. Люїз, Мо. померла 16-го березня 1994 року. Нар. 23-го жовтня 1912 року в Ст. Луїз, Мо. Членом УНС стала 1945 року. Залишила у смутку сина Едварда, невістку Віолету, внука Михайла і внучку Тайлу. Похорон відбувся 19-го березня 1994 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ст. Луїз, Мо.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

ПЕТРО МАСЛЯК член УНС Відділу 209-го Т-ва св. Михаїла в Картерет, Н. Дж. помер 17-го березня 1994 року на 34-му році життя. Нар. 1959 року в Ровей, Н.Дж. Членом УНС став 1977 року. Залишив у смутку маму Александру Голуб-Масляк, сестер Анну Целецьку і Гелен Ґіґґінс, брата Джералда, племінників і племінниць. Похорон відбувся 21-го березня 1994 року в Rosehill Crematory in Lindén, N.J.

Вічна Йому Пам'ять!

Ірена Пендер, секр.

ОЛЬГА ЛОБОДОЦЬКА член УНС Відд. 292-го Т-ва ім. св. Івана Хрестителя в Дітройті, Мич. померла 22-го березня 1994 року на 82-му році життя. Народжена в квітні 1911 року в селі Ярчів Новий, Україна. Залишила у смутку мужа Осипа, дочок Христину і Наталку, 9 внуків: Лінду, Вілієма, Юлію, Дану, Лору, Еймі, Джой, Джіл, Джов, четверо правнуків і багато приятелів. Похорон відбувся з церкви Неустаючої Помочі на цвинтар Сятого Гробу в Саутфілді, Мич.

Вічна Їй Пам'ять!

Стелла Федик, секр.

ЮРІЙ УРДЕНКО член УНС Відділу 301-го Т-ва ім. Дмитра Вітовського в Блюмінґдейл, Ілл. помер 20-го березня 1994 року на 47-му році життя. Нар. 1946 року в Німеччині. Членом УНС став 1973 року. Залишив у смутку батьків Сергія та Надію, сестру Олю з мужем Петриком МекДоналдом, тіток: Діну Гузар з мужем Богданом і Валентину, кузинів: Александра, Христину та Мелінду з родинами, ближчу і дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 24-го березня 1994 року на цвинтарі св. Андрія в Блюмінґдейлі, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Петро Врублівський, секр.

ІВАН ТОТ член УНС Відд. 194-го Т-ва „Свобода" в Ню Йорку, Н.Й. помер 4-го березня 1994 року на 80-му році життя. Нар. 14-го вересня 1913 року в Ґленфілд, Па. Членом УНС став 1948 року. Залишив у смутку дружину Анну, сина Володимира з дружиною Франсис, внуків Мелану і Антонія, дочку Анну Петерсен з чоловіком Ернестом і внуків Юліянну і Михайла, сина Вілліяма з дружиною Лоррі і сина Івана. Похорон відбувся 8-го березня 1994 року на цвинтарі св. Ґертруди в Колонії, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Олександра Юзенів, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

**НЕДІЛЯ,
26-го ЧЕРВНЯ 1994**

Трентон, Н.Дж. Місячні збори Відділу 245 Т-ва Запорозька Січ відбудуться о год. 1-ій по пол. в залі Українського Народного Дому при 477 Jeremiah Ave.. Просимо членів прибути, вислухати звіт делегата. За Управу — голова Іван Бойчук, секретар — Михайло Мартиненко.